

A 1937 / xv.

R. P. PETRI.
CANISII,
SOCIETATIS
JESU,
THEOLOGI,
CATECHISMUS
Latino-Ungaricus.

*Thomas
Comus
Scholae*

TYRNAVIÆ.
Per Joann. Christoph. Beck.

CAPUT I.
DE FIDE, ET SYMBOLO
FIDEI.

Quis dicendus est Christianus
atq; Catholicus? K.F. 5920

Qui Baptismatis Sacramento initiatus, JESU
Christi veri DEI, atque hominis salutarem do-
ctrinam in ejus Ecclesia profitetur, neque seclis, vel
opinionibus ullis ab Ecclesia Catholica alienis adhaeret.

ELSŐ RESZE.
A HITRŐL, ES A HITNEK
AGAZATIROL.

Ki mondatik Kereszténynek, és
Katólikusnak? PE. 2100

AZ, a' ki a' Keresztségnek szentségét
fel-vévén, a' JESUS Christus-
nak igaz Istennek, és Embernek üd-
vóséges tudományát, a' közönséges Ke-
resztyén Anyaszentegyházban vallya, és
semminémű tudományokhoz, avagy
vélekedésekhez nem ragaszkodik ol-
lyak

9075/57

lyakhoz, mellyek az Anyaszentegyháznak
értelmétől idegenek.

Quibus de rebus primùm docen-
di sunt Christiani?

*De Fide, Spe, Charitate, Sacramentis, & of-
ficijs justitia Christiana.*

Mire kell először a Keresztyén
embert tanítani?

Hitre, Reménségre, Szeretetre, Szent-
ségre, és a' Keresztyéni igaságnak tisz-
teire.

Quid est Fides?

*Donum DEI, ac lumen; quo illustratus homo
firmiter assentitur omnibus, quae Deus revelavit, &
nobis per Ecclesiam credenda proposuit, sive scripta illa
sint, sive non sint.*

Micsoda a Hit?

Istennek ajándéka, és világosság, ki-
vel az ember meg-világosittatván, erőf-
sen ragaszkodik azokhoz; kiket az Isten
meg-jelentett, és minékünk az Anya-
szentegyház által előnkbe adott, hogy
hidgyúk; vagy vagyon nyilván való irás
azokról, vagy nincsen.

4
Quæ summa est Fidei, seu omnium credendorum?

Symbolum Apostolorum, in duodecim distinctum articulos.

Summa szerént mit kel a' Keresztyén embernek hinni?

Az Apostoloktól szerzettetett Hitnek Tizenkét ágazatit.

Qui sunt isti duodecim articuli?
Hi, videlicet:

1. **C**redo in D E U M Patrem Omnipotentem, Creatorem cali, & terra.
2. Et in Jesum Christum Filium ejus unicum Dominum nostrum.
3. Qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine.
4. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus.
5. Descendit ad inferos, tertiâ die, resurrexit à mortuis.
6. Ascendit ad celos, sedet ad dexteram D E I Patris Omnipotentis.
7. Inde venturus est judicare vivos, & mortuos.
8. Credo

LATINO-UNGARIBUS.

- 5
8. Credo in Spiritum Sanctum.
  9. Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem.
  10. Remissionem peccatorum.
  11. Carnis resurrectionem.
  12. Et vitam aeternam. Amen.

Melleyek azok a' Tizékét ágazatok?
Ezek, Tudnia-illik:

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, menynek, és földnek Teremtőjében.

2. Es JESUS Krisztusban, ő egy Fiában mi Urunkban.
3. Ki fogantaték Szent Lélektől, születték Szűz MARIATOL.
4. Kinzatek Pontius Pilátusnak alatta; meg-feszítették, meg-hala, és el-temettek.
5. Szállá alá Poklokra, harmad napon halottaiból fel támadá.
6. Méne mennyekbe, üle a' mindenható Atya Istennek jobja felől.
7. Onnat léfzen el-jövendő, itilni eleveneket, és holtakat.
8. Hiszek Szent Lélekben,

9 Közönséges Keresztyén Anyaszent-
egyházat, Szenteknek eggyeségét.

10. Bűneinknek bochanattyát.

11. Testnek f-l-támadását.

12. Es az örök-életet. Amen.

Quid sibi vult primus Symboli
articulus? Credo in Deum Patrem.

*Ostendit primam in Deitate Personam, Patrem
scilicet caelestem, & aeternum, cui nihil factu impossi-
bile sit, vel difficile; qui caelum, & terram visibilia
simul, & invisibilia cuncta ex nihilo produxit, &
producta usque conservat, & gubernat summâ bonita-
te, & sapientiâ.*

Mit akar a Hitnek első Agazattya:
Hiszek egy Istenben mindenható
Atyában.

Jelenti az Istenségben való első sze-
mélyt: az az, a' Menyéli Atya Istent, ki
mindeneket nehétség nélkül meg-mivel-
het, és kinél semmi lehetetlen dolog nin-
csen: ki minden láthatandó, és láthatat-
lanállatokat, mennyet, és földet egy szó-
val teremtett, meg-tart, és vezérel az ő
jó-voltával, és bölcsességével.

Quid

Quid autem secundus Articulus?

Et in Jesum Christum Filium ejus:

*Communtrat secundam in Deitate Personam,
JESUM Christum scilicet Filium D E I naturalem,
unicum illum, ab aeterno genitum: & Patri consub-
stantialem; Dominum, ac Redemptorem nostrum, ut
qui nos perditos liberavit.*

Az második Agazattya mire va-
ló? Es Jéhusban Kristusban.

Adgya előnkbe az Istenségben második
személyt, JESUS Kristust tudni illik, I-
stennek természet szerént való eggyetlen
egy Fiát, öröktől fogva születetett, és
Atyához hasonló állató Urunkat, és Meg-
váltónkat, ki minket el-vezetteteket meg-
szabadított.

Quid porro tertius?

Qui conceptus est de Spiritu S.

*Mysterium proponit Dominica incarnationis.
Quia idem D E I Filius de caelis descendit, humanam
naturam assumpsit: sed modo singulari prorsus: ut
qui conceptus fuit sine Patre, ex virtute Spiritus San-
cti, & natus ex M A R I A Virgine illibata.*

A 4

Az

Az harmadik mire tanit?

Ki fogantaték szent Lélektől:

A' mi Idvözítőknek meg testesülésének titkait adgya előnkbe. Mert, ugyan azon Istennek Fia, mennyekből alá szállván, emberi természetet vött-fel: de kiváltképpen-való módon; úgy-mint, kifogantatott Atya nélkül, Sz. Lélek Istennek ereje által, és születtetet a' szeplőtelen Szűz Máriától.

Quid verò quartus?

Passus sub Pontio Pilato:

Mysterium tractat Redemptionis humanae. Nam idem verus DEI Filius secundum humanam illam naturam assumptam, extrema verè passus est pro nobis, & peccatoribus omnibus redimendus. Inde licet Agnus esset sine macula, tamen sub Pontio Praefide in crucem iussus, in cruce mortuus, & deinde sepultus fuit.

Az negyedik mire vezérel?

Kinzaték Pötius Pilátusnak alatta:

Az emberi váltságnek titkairól szól, Mert ugyan azon bizony Istennek Fia, az fel-vött emberi-természet-szerént, szvedett

vedett nagy kinokat mi érettünk, és minden bűnösöknek meg-váltásáért. Jóllehet ártatlan bárány vala, de mindazáltal Poncius Pilátusnak Fejedelemsége alatt meg feszítették, és a' keresztfán halált szenvedé, és annak utánna eltemteték.

Quid autem quintus?

Descendit ad inferos:

Mysterium Resurrectionis Christi complectitur, qui secundum animam quidem Patres à limbo liberaturus descendit: tertio verò post mortem die, resumpto corpore, vi propria factus est redivivus.

Az ötödik Agazat miről vagy on

Szálla alá poklokra?

Christus fel-támadásáról való titkot foglalbé, ki Lelke szerént Limbusra szálla, a' Szent Atyáknak meg szabadítására: és annak-utánna, halálának harmad napján, ugyan azon testet ismét fel-véven, tulajdon hatalmával halottaiból fel-támadá.

Quid sextus Articulus?

Ascendit ad Cœlos.

Mysterium affert gloriose Ascensionis Christi; ut qui post expletum redemptionis nostræ opus ad Patrem transiit ex hoc mundo, & cœlos suâ virtute triumphator ascendit, atque in ipsa aterna Patris gloria super omnia est collocatus.

Mire int a' hatodik Agazat?

Méne Mennyekbe.

Kristusnak Menybe meneteliről szól; úgy-mint, ki el-vegezvén a' mi váltságunknak dolgait, Atyához méne e' világból, és az egekbe önnön maga erejével, győzdelmessen fel méne, holott az Atya Istennek dicsőségében mindenek fölött helyheztetett.

Quid septimus?

Inde venturus est judicare vivos, & mortuos:

Demonstrat extremum iudicii diem; quando Christus humana in carne visibilis rursus de cœlo descendet, ac tremendum aget iudicem omnium proborum, ac improborum, & reddet unicuique secundum opera ejus.

Mit

Mit akar az hetedik Agazat?

Onnét léfzen el-jövendő itilni eleveneket és holtakat:

Jelenti az utolsó ítéletnek napját; mikor Kristus emberi személyben, mindeneknek láttára, az égből ismét alá-száll, mind jóknak, s' mind gonoszoknak, holtaknak és eleveneknek, rettenetes Itilő Birája léfzen, és kinek-kinek mind az ő cselekedetek-szerént meg-fizet.

Quid verò Octavus?

Credo in Spiritum Sanctum:

Exhibet tertiam in Trinitate Personam Spiritum Sanctum, qui ex Patre, Filioque procedens, unus verus aternusque Deus est, & regnat cum Patre, & Filio, & proinde cum utroque simul adoratur, & conglorificatur.

A' nyolczadik mit ad előnkbe?

Hízek szent Lélekben:

Adgya előnkbe a' Szent Lélek Istent, a' Szent Háromságban harmadik Személyt, ki az Atya Istentől, és az ő Szent Fiától származik, egy örök Isten, egy hatalom-

lomban, és egy méltóságban uralkodik, egyetemben imádtatik, és tiszteltetik övélek.

Quid nonus Articulus?

Sanctam Ecclesiam Catholicam.

De Ecclesia docet quatuor nobis esse credenda. Primum Ecclesiam esse unam, nimirum in uno Spiritu Christi J E S U, in una fide, fideique, & Sacramentorum doctrina, in uno capite, ac rectore, universalis Ecclesia, Vicario Christi scilicet, ac Divi Petri Successore. Secundo, Hanc ipsam sanctam esse; quia tum à Christo capite, & sponso suo, cui fidem & Sacramenta conjungitur, sanctificatur; tum à Spiritu Sancto perpetuo gubernatur. Tertio eandem esse Catholicam, seu universalem, quia toto orbe diffusa, Christi fideles omnes omnium temporum comprehendit. Quarto & postremo, in hac ipsa Ecclesia communionem esse Sanctorum; puta non eorum solum, qui in terris credentes peregrinantur; verum etiam qui carnis mortalitate exuti, vel regnant in caelo, vel illic regnaturi in igne purgatorio suorum peccatorum sordibus expiantur. Qui quidem veluti unius corporis membra se invicem juvant: mutuis officiis,

meri-

meritis, orationibus; & S S. Missa Sacrificij, Sacramentorumque Ecclesia virtute participant.

Mit jelent a' kilenczedik: Közönséges Keresztyén Anyaszentegyházat?

Négy dologra tanít minket, kit szükség hogy el-hidgyünk.

Először; hogy az igaz Keresztyén Anyaszentegyház Egy: tudni illik, JESUS Krisztusnak egy Lelkében, egy Hitben, s' mind hit felől-való tudományban, mind a' Szentségnek egy módon-való szolgálatában, egy Fő, és Vezér-alatt a' közönséges Keresztyén Anyaszentegyházban, Krisztusnak hely-tartója, és Szent Péter Successora-alatt.

Másodszor; Ugyan ezent, Szentnek hiszük, mert meg-szenteltetik Krisztustól, úgy mint, fejétől, és jegyesétől, kinek jegyeztetett, az igaz Hitnek és szentségnek általa, és a' Szent Lélektől mind örökké igazgattatik.

Harmadszor; Ugyan azon Anyaszentegyházat vallyuk közönségesnek lenni, mert tellyes ez világon ki-terjedet, és

Kri-

Kristusnak minden idő-béli hiveit magában foglalja.

Negyedszer és utólszor; Hogy ebben az Anyaszentegyházban, Szenteknek egyetisége vagyon, tudni-illik, nem csak azoknak, kik hiven ez földön bűjdosnak, hanem azoknak-is kik ez világból kimúltanak, és némelyek közülök immár Mennyországban országolnak, némelyek pedig oda menendők, minek-utánna az ő bűnöknek rútságiból Purgatóriumban a' hol most vadnak, megtisztítatnak, kik minnyájan, úgy mint egy Testnek tagjai, egy-mást segítik, közöttök való jó-cselekedetekkel, érdemekkel, imádságokkal, és a' szent Misé áldozatyanak, és az Anyaszentegyház Szentséginek erejében részeltetnek.

Quid porrò decimus?
Remissionem peccatorum.

Offert presentem D E I gratiam peccatoribus omnibus; ne quis de venia peccatorum suorum consequenda unquam desperet, modò in Ecclesia perseveret Catholica, & ritè ejusdem Sacramentis utatur.

Mire

Mire tanit az Hitnek tizede zattya?

Bűnöknek böhánattya:

Jelen-való Istennek kegyelmességét mutatya minden bűnösökhöz, hogy fenki kétségbe ne esék bűneinek böhánattya felől, csak hogy az közönséges Anyaszentegyházban maradgyon, és annak Szentségivel igazán éljen.

Quid autem undecimus?

Carnis resurrectionem:

Mortuos omnes ad vitam excitandos asserit & novissimum iudicij diem confirmat. Nam ante Christi tribunal in carne redire omnes apparebimus, ut recipiat unusquisque prout gessit in suo corpore, sive bonum, sive malum.

A' tizen-eggyedik miről vagyon?
Testnek fel-támadását.

Bizonyittya az Halottaknak életre-való fel-támadásokat, és az utolsó Itélet napját erőssíti: holott a' Christus itelő szeki-előtt, fejenként ezen testben elevenen megyünk, hogy ki ki mind, a' mi

Kristusnak edet testében, vagy jól, vagy go-
g: zul, jutalmát vegye.

**Quid demum postremus:
Et vitam æternam?**

*Fidei, virtutis Christiana præmium, beatam im-
mortalitatem ostendit; ut certo sciamus post hanc vi-
tam superesse aliam longè diversam, verèque securam,
beatam ac sempiternam, qua credentibus, & optempe-
rantibus Christi destinata sit.*

**Mi vagyok az utolsó Ágazatban:
Es az örök-életet?**

A' Keresztyén Hitnek és jószágos-cse-
lekedetnek jutalmát, a' Boldog halhatat-
lanságot mutattya; hogy bizonyjal tud-
gyuk, hogy ez világi életnek utánna,
más világ van, ennél sokkal különb
bátorságosb, és meg-maradandó; melly
rendeltetett azoknak, kik hisznek a'
Krisztusnak.

**Quæ est summa omnium Sym-
boli articulorum?**

*Corde, & ore confiteor Dominum DEUM;
quo*

*quo nihil aut majus, aut sapientius, aut melius poten-
excogitari; eum & unum in essentia, seu natura di-
vina, & trinum in personis esse, utpote Patrem, &
Filium, & Spiritum Sanctum: Ita ut hi tres unum
sint, unus verus, æternus, immensus, & incompre-
hensibilis DEUS, ex quo, per quem, & in quo sunt
omnia. Pater est Conditor universorum, Filius Re-
demtor hominum, Spiritus Sanctus Ecclesia, seu
Christi fidelium sanctificator, & rector. Igitur huius
sanctissima, & individua Trinitati respondent symboli
tres partes præcipua. Prima, qua de creatione est,
Patri. Secunda, qua de redemptione, Filio. Tertia
qua de sanctificatione, spiritui sancto accommodatur.*

**Mond-meg rövideden való som-
máját a' Hit ágazatnak.**

Teljes szívemmel, és számmal egye-
temben, vallom az egy Ur Istent, ki-
nél semmi-némű jobb, nagyobb, avagy
bölcsőbb állat nem gondoltathatik.
Ugyan ezen Isten, állatyan, és Iste-
ni természetiben egy, személyében há-
rom, tudni-illik, Atya, és Fiú, és Szent
Lélek: úgy hogy, ez a' három személy

B

egy

egy, igaz, örök, véghetetlen, és megfoghatatlan Isten, kitől, ki-által, és ki-ben vадnak mindenek. Az Atya minden állatoknak teremője. A' Fiú emberi nemzetnek Meg-váltója. A' Szent Lélek az Anya-szentegyháznak, és a' Krisztus híveinek meg-Szentelője, és igazgatója. Annak-okaért, erre a' Szentséges, és el-választhatatlan Sz. Háromságra néznek, a' Hit ágazatának három fő részei. Első, melly a' Teremtésről vадyon, az Atyát. Második a' váltságról, nézi a' Fiat. Harmadik része a' meg-szentelésről, tulajdonittatik a' Szent Léleknek.

Quid est Ecclesia?

Est omnium Christi fidem, atque doctrinam profitentium Congregatio, qua sub uno, & summo post Christum capite, & pastore in terris gubernatur.

Micsoda az Anyaszentegyház?

Mind azoknak, kik a' Krisztus hitit, és tudományát vallyák, gyülekezeti: melly gyülekezet, Krisztus után a' földön egy fő Pásztor alatt igazgattatik, és bíráttatik.

Qu

Qui ab Ecclesia prorsus alieni sunt?

Primum Judaei, & infideles omnes, atque à Fide apostata: deinde haeretici, ij scilicet qui cum baptizati sunt, contra Catholicam fidem cum pertinacia tuentur errorem. Praterea Schismatici, qui à pace, & unitate Catholica ipsi se segregant. Postremo, qui à communione Sanctorum, à participatione Sacramentorum, & ab Ecclesia suffragijs, divinisque officijs per Ecclesiasticam potestatem legitimè excluduntur; unde & excommunicati dicuntur. Qui omnes, à Christi corpore, (quod est Ecclesia) sejuncti, & alieni sunt, proinde spiritualis vita, ac salutis expertes manent. Sathana mortique perpetua, nisi respiscant, obnoxij. Ac vitandi quidem illi omnes Catholicis, sed imprimis Haeretici, & Schismatici, non minus, quam pestes quaedam exitiales, fugiendi, ac execrandi sunt.

Hány rend-béli emberek, idegenek az Szentegyházról?

Először, az Sidók, Pogányok, és Hit-től el-szakadtak. Másodszor az Eretnekek, tudni-illik azok, kik meg-keresztelkedtek, és vak-merő-képpen óltal-

B 2

maz-

mázzák tévelygéseket a' közönséges Hit ellen.

Harmadszor, kik az Anyaszentegyháznak békeiségétől, és egyyességétől ő magok el-távoznak.

Negyedszer, kik az Szenteknek egyyességétől, az Szentségnek részeltetésétől, és az Anyaszentegyháznak kebeléből, és az Isteni szolgálattól, az Egyházi hatalom által méltán ki-rekesztetnek; ezeket szoktuk mondani azokban lenni. Kik minnyájan a' Krisztusnak testét (mely az Anyaszentegyház) el-választatnak, és idegenek: és annak-okáért, részetlenek lesznek az Örök-életben, és üdvösségben, Eördögnek, és örökké-való halálnak rábságára méltók, ha meg nem térnek. Kiktől minden Keresztyén embernek magát kel óltalmazni; de kiváltképpen az Eretnekektől, és Schismaticusoktól, nem külömben, mind egy veszedelemes dög-haláltul.

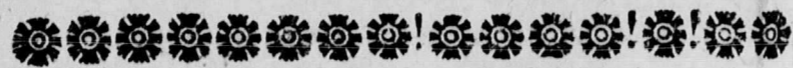
**Quæ demùm est simplex, brevis,
& recta fidei regula, quâ Catholici ab
Hæreticis discernuntur?**

Ea est, Christi fidem, atque Ecclesie auctoritatem

tatem integram profiteri, illudque ratum ac firmum tenere, quod Ecclesia Catholica Pastores, atque Doctores credendum definiêrint. Caterum, si quis Ecclesiam non audierit: sit tibi (inquit Christus ipse) sicut Ethnicus & Publicanus: Non enim habebit DEUM Patrem, qui Ecclesiam noluerit habere Matrem.

Miről ismérhetem, avagy választatom-meg az igaz Keresztyént az Eretnektől:

Erről, hogy az igaz Keresztyén, Krisztusnak, és az Anyaszentegyháznak méltóságát éppen vallya. Továbbá, valamit az Anyaszentegyháznak Pásztori, és igazgatói közönséggel el-végesztenek, annak minden kétség nélkül hiszen: Mert valaki az Anyaszentegyházat nem halgattya, úgy tartsd azt (KRISTUS mongya) mint egy Pogányt, és nyilvánvaló bűnöst. Innét vagyon, hogy valaki az Anyaszentegyházat nem tartya-Annyának, Isten annak nem lészzen Attya.

CAPUT II.

DE SPE, ET ORATIONE
DOMINICA.

Quid est Spes?

Virtus est divinitus infusa, per quam certa cum fiducia nostra Salutis, & aeterna vita bona expectantur.

MASODIK RESZE.

A' REMENSEGRŐL, ES
AZ IMADSAGROL.

Micsoda a' Reménség?

Istentől emberbe öntetet jószág, ki által, erős bizodalommal várjuk üdvőségünknek, és örök-életünknek jóvait.

Unde modum rectè sperandi, &
petendi discimus?

Ex Oratione Dominica, quam Christus ipse Dominus, & Magister noster, ore suo sancto tradidit, & prescripsit.

Hon-

Honnét tanulhattuk-meg, a' jó reménségnek, és könyörgésnek módgyát?

Abból az Imádságból, mellyet ő maga Kristus Urunk, és Mesterünk, tulajdon Sz. szavával ízerzet, és hagyott.

Recita per partes Orationem Do-
minicam?

Prima Petitio.

Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum.

Secunda.

Adveniat regnum tuum.

Tertia.

Fiat voluntas tua sicut in caelo, & in terra.

Quarta.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

Quinta.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Sexta.

Et ne nos inducas in tentationem.

B4

Septi.

CATECHISMUS
Septima.

Sed libera nos à malo. Amen.

Mond-el részenként a' Mi-Atyánkot.

Első kérés.

MI Atyánk, ki vagy mennyekben
Szenteltesék a' te neved.

Második.

Jöjön te Országod.

Harmadik.

Légyen te akaratod, miképpen meny-
ben, azonképpen a' földön-is.

Negyedik.

Mi kenyérünköt minden-napját ad-
gyad nekünk ma.

Eötödik.

Es bocsásd meg nekünk a' mi vétke-
inket, miképpen mi-is meg-bocsátunk
ellenünk vétetteknek.

Hatodik.

Es ne vigy minket kísértetbe.

Hetedik.

De szabadíts a' gonosztól. Amen.

Quid

Quid sibi vult initium hujus ora-
tionis?

Pater noster qui es in cælis.

*Prefatiuncula est, qua nos memores reddit
summi beneficij, quo DEUS Pater per Christum
nos sibi in filios adoptivos, & heredes cooptavit. At-
que hoc dulci patris nomine provocamur, cum ad
eum reddamandum, tum ad precandum magna cum
fiducia.*

Mit kíván ennek az imádságnak
eleje?

Mi Atyánk, ki vagy Mennyekben.

Istennek ő Fősegének hozzánk-való
jó-voltáról emlekeztet, úgy mint, ki min-
ket, Az Atya Isten Kristus-által fogad-
ott fiaivá, és örökkölivé fogada. Es
hogy az Atyának édes nevezetivel, indi-
tassunk az Istennek buzgósággal-való kö-
nyörgésére.

Quid explicat prima petitio:

Sanctificetur nomen tuum.

*Proborum filiorum justum, & liberale desi-
derium. Hi petunt semper, & ubique in se,
utque promoveri cognitionem, timorem, hono-*

B 5

rem

*rem, amorem, & cultum aeterna Majestatis, & quid-
quid demum, ad suum optimique Patris gloriam
spectat.*

**Mit magyaráz az Első Kérés, Szen-
teltség a' te neved.**

Jámbor fiaknak kegyes és méltó ki-
vágásokat: kik azt kívánják, hogy
mindenkor, és mindenütt, magokban,
és egyébeben, az örökké-való Főlségnek
ismereti, félelme, tisztessége, szerezeti, és
tiszteleti öregbedgyék: végezetre, valami
nézi úgy mint fő és jeles atyának dicső-
ségét.

Quid secunda petitione agimus?

Adveniat regnum tuum.

*Petimus gloriam regni caelestis, aeternaque fel-
cicitatis nobis donari, ut cito cum Christo in sempiter-
num regnemus.*

**Az második kérdésben mit kívá-
nunk?**

Jöjön te Országod.

Kívánjuk Menyországunk dicső-
ségét, és az örökké való boldogságnak
meg-nyerését, hogy a' Kristussal örökké
uralkodjunk.

Quid

Quid tertia?

Fiat voluntas tua.

*Petimus divinae gratiae nobis operari adesse, ut pa-
tris voluntatem in terra, (sicut beati omnes in caelo
faciunt,) sincerè, alacriter, & constantè adimplea-
mus.*

Az harmadikban mit?

Légyen te akaratod.

Az Ur Isten malasztjának segítségét
kérjük, hogy a' mi mennyei Sz. Atyánk-
nak akaratját, (mint mennyországban
az boldogok azon képpen) e' földön mi
is tökéletesen, gyorsan, és álhatatosfor-
tellyesithessük.

Quid quarta?

Panem nostrum quotidianum

da nobis hodie:

*Petimus suppeditari nobis quae ad vitam sive
corporis, sive animi forandam, & sustentandam spe-
tant, ut victum, & vestitum, verbum DEI, & Eccle-
siae Sacramenta.*

Az Negyedikben mit kérünk?

**Mi kenyerünket minden napit
adgyad nekünk ma.**

Quid Kívánjuk meg-adatni nekünk, kik néz-

néznek testi, és lelki életünknek táplálá-
sára: úgy-mint, eledelt, és ruházatot, I-
stennek igéjét, és az Anyaszentegyháznak
Szentségit.

Quid quinta:

Et dimitte nobis debita nostra:

*Petimus veniam, ac remissionem peccatorum, parati
vicissim remittere, quod in nos alij peccaverint.*

Az ötödikben mit akarunk.

Es bocsád-meg nekünk a' mi vét-
keinket:

¹ Bűneinknek bocsánattyát kérjük,
² úgy: hogy mi-is készek legyünk meg-
ocsátani felebarátunknak ellenünk való
étkeik.

Quid penultima.

Et ne nos inducas in tentatio-
nem.

*Petimus in hac tanta vita imbecillitate di-
vinā virtute fulciri, atque adversus Mundum,
Carnem, Dæmonemque defendi, nequocumque mo-
do tentationi succumbentes, peccato consentiamus.*

Mit

Mit kívánunk a Hatodikban.

Es ne vigy minket kísértetben.

Kivánnjuk a' mi gyarló életünkben,
hogy Istennek ereje által támogattassunk,
ki által e' világ ellen, Test ellen, ördög-
ellen meg-óltamazzassunk: hogy semmi-
képpen a' kísértet meg ne nyomjon, és a'
bűnnek ne engedgyünk.

Quid septimâ & postremâ
petitione.

Sed libera nos à malo.

*Petimus DEI Benignitatem, quā ipse nos libe-
ret, & vindicet à miseria tum corporis, tum animi,
sive in hac vita, quod salutis nostrae congruit, sive in
futura. Et additur Amen, hoc est, fiat, sive fiet,
ut spem desideriumque monstremus accipiendi ea, quae
septem his petitionibus continentur.*

Az hetedik, és utolsó kérdésben
mit kérünk.

De szabadíts a gonosztól?

Kivánnjuk Istennek kegyelmességét,
ki által óltalmazzon meg minket, testi,
és lelki nyomorúságtól, mind e' világon,
és mennyire üdvességünkre vagyjon, mind
a' más

a' más világon. Es hozzá adgyuk. Amen.
(az az, úgy legyen:) ki által jelentyük, a'
reménlett, és kivánt dolgoknak el véte-
lét, mellyek a' hét kérdésben foglaltatnak.

**Quæ summa est priorum oratio-
nis hujus petitionum?**

*Priores quatuor ostendunt qua hic bona sperare,
ac petere debeamus. Inter qua primum, ac summum
est divina Majestatis honor, & gloria: Proximum
nostra felicitas, huic accedit DEO debita obedien-
tia. Postremum est corporis animaque sustentatio ne-
cessaria. Hac summatis continentur prioribus
quatuor.*

**Micsoda summája vagyon az
Imádság első Kérésnek?**

Az négy első kérdésből meg-tetstik mi-
némű jókat kellyen e' világon életünkben
Istentől reménlenünk, és kérnünk, mel-
lyek között. Első, és leg nagyobb, az I-
stennek tisztessége, és dicsősége. Máso-
dik, Isten akarattyához-való kötelelssé-
günk, és engedelmlünk, utolsó testünknek
és lelkünknek szükséges táplálása. Ez
summája a' Négy első kérdésnek.

Quæ

**Quæ est summa reliquarum peti-
tionum?**

*Posteriores continent mala, qua nobis regnum
DEI precludunt: tum tentationes, qua, nisi ope di-
vinâ protegatur, sua vi ad peccandum nos pertra-
hant, ac postremo hujus vita, ac futura calamitates.
Docet igitur Dominica precatio simul & bona petere,
& mala deprecari.*

**A' több Kérésnek-is, mond-meg
rövideden-való értelmét.**

Az három utolsó kérdés, jelenti a' go-
noszokot, kiktől, kérnünk kel Istent,
hogy minket meg-óltalmazzon: tudni-
illik büntől, ki menyországának kapuját
bé-tészi. Annak felötte, késértettől, ki
minket, ha az Istennek segítségé velünk
nem lészén, az ő ereje által bün tételre
vonlzon. Utólszor e' jelen-való és kö-
vetkezendő életnek nyomorúságitól. Ta-
nit azért minket ez az imádság, mind jó
dolgoknak meg-nyerésére, mind a' gono-
szoknak tollunk el-távoztatásának ké-
résére.

Quo-

Quomodo recitas salutationem
Angelicam Virgini Matri?

Ave MARIA, Gratia plena, Dominus tecum. * Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui JESUS, * Sancta MARIA Mater DEI, ora pro nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis nostrae. Amen.

Mint mondod-el Afzszonyunk
Szűz Máriának az Angyali
üdvözletet.

Üdvöz légy MARIA; malasztal tel-
lyes, Ur vagyon te veled * Te vagy áldott
Afzszonyi-állatoknak között, és áldott
te méhednek gyümölcse Jesus Kristus.*
Afzszonyunk Szűz MARIA, Istennek
Szent Anyja imádgymi érettünk
bűnösökért most, és halálunknak óráján.
Amen.

Unde modus Deiparam Virgi-
nem Salutandi profluxit?

Primum ab exemplo Angeli Gabrielis, & sanctae Elisabethae deinde ex usu ipso, & consensu Ecclesiae Catholicae.

Hon-

Honnét származot ez a Szűz Má-
riának üdvözlet?

Először, Gábriel Archangyalnak, és
Szent Ersebet Afzszonynak példájából.
Annak-utánna, az Anyaszentegyháznak
legtől fogva-való szokásából, és egyenlő
értelméből.

Quem verò fructum adfert
haec salutatio?

*Sacro sanctae Virginis, & Dominicae incarnationis
rationem, & aequè salutarem nobis refricat memoriam:
& praeterea monet, ut gratiosa Virginis favorem; at-
que apud DEUM intercessionem nobis conciliemus.*

Mi haszna vagyon ennek az
üdvözletnek?

A' szeplőtelen Szűz Máriának, és a'
Mi Urunk JESUS Kristusnak meg-teste-
sülésének, kedves, és üdvösleges emleke-
zetit juttattya eszünkbe. Továbbá, int
arra, hogy Szűz Máriának kedvét, és Isten
előtt érettünk való esedezését engesztel-
lyük magunknak.

C

Quid

Quid discimus ex hac saluta-
tione?

*Excimias dotes, ac laudes incomparabilis Virgi-
nis, ut quod DEI donis, ac virtutibus amplissimis
referta, quod eadem Virgo, & Mater, quod inter
omnes omnium temporum mulieres benedicta, quod
Regis Regum Christi DEI, & Domini nostri Parens,
ac perinde inventrix gratia, ac Genitrix vite nobis
exitit.*

Mit tanulunk ez üdvözletből?

Szűz Máriának meg-mondhatatlan
drágalátos ajándékot, és dicséretit: hogy
ez Ur Istentől, kiváltképpen-való ajan-
dékokkal és jószágokkal meg ékesítte-
tett: hogy ugyan azon Szűz, és Anya,
hogy minden üdö-béli asziszonyi-állatok
között áldot: hogy Királyoknak, Királ-
lyának. Krisztusnak mi Urunknak és I-
stenünknek szülője: és ez okáért, mi né-
künk Istennel-való kedv-találónk
és örök életnek
szülője.

CA-

CAPUT III.
DE CHARITATE ET
DECALOGO.

Quid est Caritas?

*Infusa à DEO virtus, quâ DEUS propter se diligi-
tur; proximus autem propter Deum.*

HARMADIK RESZE.
A SZERETETRŐL, ESTIZ
PARANC SOLATROL.

Micsoda a Szeretet?

Istentől emberbe öntetett jószág, kivel
Istent ő magáért, felebarátunkat Istenért
szerettyük.

Quot sunt Charitatis præcepta?

*Duo principalia. Diliges Dominum DEUM tuum
ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex totis viri-
bus tuis. Hoc est primum, & maximum mandatum: se-
cundum verò simile huic. Diliges proximum tuum sicut
te ipsum in his præceptis universa lex pædet, & Propheta.*

Hány parancsolattya vágyon a
Szeretetnek?

Kettő kiváltképpen: Szeressed a te
Uradot Istenedet tellyes szivedből, tellyes
lelkeddel, tellyes eszeddel, és minden
erőddel. Ez az első, és leg nagyobb pa-

rācsolat. A' másik hasonlatos ehez: Szeres-
sed felebarátodot, mint tennen magadat;
E' két parancsolatban függ a' tellyes Tör-
vény, és a' Próphéták.

**Quo indicio se prodit Cha-
ritas erga DEUM?**

*Si ejus observes mandata. Hec est enim cha-
ritas DEI, ut mandata ejus custodiamus, & man-
data ejus gravia non sunt. Et ipse Christus docet,
qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui di-
ligit me.*

**Miről ismértetik-meg az Istenhez-
való szeretet?**

Arról, ha az ő parancsolatit meg-tar-
tod: Mert ez az Isteni szeretet, hogy az
ő Parancsolatit meg-őrizzük, és az ő pa-
rancsolati nem nehezek. Sőt önnön ma-
ga-is Kristus így tanit: A' kinél az én pa-
rancsolatom vagyon, és meg-tartya az,
a' ki engemet szeret.

**Quomodo se prodit, & agnosci-
tur Caritas erga proximum?**

*Charitas patiens est, benigna est, Caritas non
amulatur, non agit perperam, non inflatur, non
est ambitiosa, non quarit qua sua sunt, non
irri-*

*irritatur, non cogitat malum, non gaudet super ini-
quitate, congaudet autem veritati, omnia suffert, o-
mnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.*

**Az Atyafiúi szeretet miről is-
mértetik-meg?**

Az Atyafiúi szeretet békés, ke-
gyes: az atyafiúi szeretet nem irigykedik,
gonoszul nem cselekedik, fel nem fuvalko-
dik, nem tisztesség kívánó, maga hasznát
nem keresi, meg nem háborittatik, go-
noszt nem gondol, álnokságon nem örül,
az igazságon örvendez, mindeneket hi-
szen, mindeneket remél, mindeneket el-
vise.

**Cur præcepta Decalogi de-
cem proponuntur?**

*Et si duo sunt Charitatis præcepta, in quibus
plenitudo legis versatur, tamen præcepta Decalogi id-
circo adjiciuntur, ut perspicue magis omnes intelligant,
qua ad charitatem tum DEO, tum proximo exhiben-
dam pertinent.*

**Ha e' két parancsolatban függ a'
Keresztyéni szeretet, mire való
hát a' Tíz parancsolat?**

Jóllehet kettő a' Szeretetről való pa-

parancsolat, kiben foglaltatik a' Törvénynek tellyes vólta: mind-az-által, a' Tízparancsolat-is ezekhez adatik, hogy nyilvánban meg-értsék mindenek, mellyek nézzenek, mind az Istennek szeretetre, mind pediglen micfoda szeretettel tartozunk felebarátunknak.

Quæ sunt præcepta Decalogi?

I.

Ego sum Dominus DEUS tuus, non habebis Deos alienos coram me: non facies tibi sculptile, ut adores illud.

I. I. Non assumes Nomen Domini DEI tui in vanum: nec enim insontem habebit Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini DEI sui frustra.

III. Memento, ut diem Sabbathi sanctifices.

IV. Honora Patrem tuum, & Matrem tuam, ut sis longævus super terram, quam Dominus DEUS tuus dabit tibi.

V. Non occides.

VI. Non machaberis.

VII. Non furtum facies.

VIII. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

IX. Non

IX. Non concupisces uxorem proximi tui.

X. Non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, & universa quæ illius sunt.

Mond-e-la' Tíz-Parancsolatot.

I.

EN vagyok a' te Urad Istened; idegen Istenid, ne legyenek én előtttem: faragot-képet ne csinály magadnak hogy az imádgjad.

I. I. Istennek Nevét hejában ne vegyed: mert az Ur, büntetés nélkül nem hadgya, a' ki-az Ur Istennek nevét hijában vészti.

III. Meg-emlekezzel róla, hogy ünnepeket szentelly.

IV. Atyádat, és Anyádat tisztellyed, hogy hozzfű-eletű lehess a' földön, kit a' te Urad Istened ad te néked.

V. Ne ölly.

VI. Ne paráznalkodgyál.

VII. Ne orozz.

VIII. Hamis tanúságot ne szóly a' te Felebarátod ellen.

IX. Felebarátodnak feleségét ne kívánnyad.

C 4

X. Se

X. Házát, se mezejét, se szolgálát, se szolgáló leányát, se ökrét, se szamarát, se egyéb-némű jószágát.

Quid sibi vult primum præceptū?

Non habebis Deos alienos.

Prohibet, ac damnat cultum falsorum Deorum, artem magicam; vel divinatoriam, observationes superstitiosas: omnem denique cultum impium. Ex adverso autem requirit, ut unum DEUM Optimum, Maximum credamus, colamus, & invocemus.

Mit akar az Első Parancsolat?

Ne legyenek Idegen Istenid.

Tiltya, és kárhoztatya a' Bálvány imádást, hamis Isteneknek tiszteletét, ördöngőiséget, varásló avagy bu-bajos tudományokat, jövendő mondást, babonás szertartásokat. Es minden némű Istennek tisztesége ellen való dolgokat. Vízontag kívánnya mi tőlünk, hogy egy Isten hidgyünk, tisztellyünk; és segítségül hijunk.

Licetne Sanctos colere, & invocare?

Licet, non ad eum quidem modum, quo jubimur

mur DEUM colere, & invocare, tanquam Creatorem, & Redemptorem, Largitorem honorum omnium; at longè inferiori gradu, nimirum veluti dilectissimos DEI amicos, nostrosque apud ipsum intercessores, & patronos.

Illik-é a' Szenteket tisztelnünk, és segítségül hi nunk?

Illik, de nem akképpen, mint az Isten, kit tartozunk tisztelni, és segítségül hini, úgy-mint Teremtönket, Megváltónkat, és minden javainknak Adóját: hanem sokkal alább-való módon; tudni-illik, mint Istennek való barátit, minekünk pedig Isten-előtt esedező öltalminkat.

Huicne præcepto adversatur usus Imaginum Christi, ac Sanctorum?

Nequaquam, quia præcepto huic: non facies tibi sculptile; causa mox additur: ut adores illud; videlicet Ethnieorum more, qui falsorum Deorum statuunt simulacra, & idola sua impiè colunt. Nos autem in imaginibus Christum, & Sanctos, quos representant, pio à majoribus tradito more veneramus.

Ellene vagyon-é az első Parancsolatnak, hogy Christus Urunk képének, és a' Szenteinek tiszteléseget tészünk?

Nincsen: mert ennek a' Parancsolatnak: Faragot képet ne csinálj magadnak, utánna veti leg-ottan az okát, hogy imádgyad azt, tudni-illik, Pogány módra, kik az hamis Isteneknek képeket csinálnak, és Bálványokat Isten gyanánt imádgyák. Mi pedig a' képekben, Christus Urunkat, és a' Szenteket (kiknek példájokat) tiszteljük, a' mi eleinknek jó szokások szerént.

Quid secundum prohibet?

Non assumes Nomen Domini DEI tui in vanum.

Vetat abusum divini Nominis, & irreverentiam, que committitur à perjuris, blasphemis, per DEUM, Sanctos, vel creaturam aliquam, absque gravi causa, veritate, ac reverentia jurantibus.

Mit tilt-meg a' második Parancsolat? Istennek nevét hiában ne-vegyed.

Tiltya az Isten Nevének tiszteletlenségét, kivel illetik az hamisan esküvők

vők káromlók, azok, kik Istenre, Szentekre, és egyéb teremtett állatokra, ok nélkül, igazság, böcsület kívül esküsznek.

Quid imperat tertium præceptum?

Memento ut diem Sabbathi

Sanctifices?

Vult Sabbathum, seu diem festum in Ecclesijs suis operibus celebrari, quod fit adeundo templum, & audiendo Missam. Laborare vero hoc tempore, & occupationibus deditum esse servilibus, planè intercidit.

Mit Parancsol az Harmadik?

Meg-emlekezzél rólla, hogy ünnepet szentelj.

Parancsolja, hogy az Anyaszentegyháznak ünnep-napjait alázatos cselekedetekkel meg-szenteljük: mellyet cselekedhetünk, a' Templomban való menésünkkel, Mife hallásunkal. Kézi munkától, pediglen, és külső foglalatosságtól teljesen meg-szünni.

Quid injungit quartum?

Honora Patrem, & Matrem.

Ut his, qui secundum Deum vita nostra sunt

auto-

*auctores, reverentiam, obedientiam, opemque prae-
stamus, ac omni demum officij genere, illis ipsis satis fa-
ciamus. Deinde jubet, ut Magistratus cum civiles,
tum Ecclesiasticos, parentum, & majorum loco habea-
mus illorum dicto lubentes pareamus, & revereamur
potestatem, atque auctoritatem.*

Az Negyedik mire int?

Atyádat, és Anyádat tiszteljed.

Hogy a' mi Szüléinknek, kik Isten u-
tán minket e' Vjlágra hoztanak, engedel-
messel, tisztelettel, szükségeknek ide-
jén segétséggel, és minden szolgálatnak
nemeivel eleget tegyünk. Továbbá, hogy
minden Fő gondviselő rendeket, és min-
den Egyházi Fejedelminket, Atyánk gya-
nánt tartjuk: az ő szavoknak engedelme-
sek legyünk: hatalmokat, és méltóságokat
bőcsüllyük.

**Quá ratione potestatem, & aucto-
ritatem Ecclesiasticam reverebimur?**

*Videlicet, si sacris, & oecumenicis Concilijs;
si receptis Apostolorum, ac Patrum institutis, ac
decretis; si probatis majorum consuetudinibus;
denique, si summis Ecclesia Pastoribus, ac Ponti-*

fici-

*ficibus tribuerimus, quam singularem illis debemus ob-
servantiam, obedientiamque. Ubi vel maxime pec-
cant, qui cultum divinum; & sanctiones, ceremoni-
asque Ecclesiasticas convellunt, atque contemnant:
turi qui Synodis, & Pontificibus obtruncant, ac in Sa-
cerdotum jura, & in templa involunt, sacra propa-
nantes.*

**Mivel tiszteltetik az Anyaszent-
egyháznak hatalma, és méltósága?**

Azzal, ha a' közönséges Conciliomok-
nak szerzesit: az Apostoloknak, és Szent
Atyáknak bevött végezésit: annak felet-
te, a' mi eleinknek dicséretes szokásit,
zúgolódás-nélkül megtartjuk. Továb-
bá, ha az Anyaszentegyháznak fő Páztó-
rinak, és Püspökinek engedelmesek lé-
szünk. Holott felette igen vétkeznek
azok, kik az Isteni szolgálatot, az Anya-
szentegyháznak szerzeset, és szertartását
megszegik, és elrontják: Conciliomok-
kat, és Püspökököt ragalmazzák: Egyhá-
zak jószágát elragadozzák: Templomokat,
és szentelt edényeket megfertőztetnek.

Quid

Quid sibi vult quintum præceptū
Non occides.

Prohibet vim externam, cadem & injuriam omnem, qua corpori, & vitæ proximi adferri possit. Ad hæc iram, odium rancorem, indignationem, & quosvis affectus ad proximi lesionem quovis modo spectantes excludit, & penitus refecat.

Az ötödik parancsolat miről vagy? Ne ölly.

Meg-tilt, minde-némű külső erőszakot, öldöklést, bofzúság-tételt; mellyek felebarátunknak testének, és életének ártanak. Annak-fölötte, haragot gyűlöséget bofzú-állást, harag-tartást; és minden szívbeli gonosz akaratot, mellyek felebarátunknak ártalmára néznek, ki-rekeszt, és tellyességgel el-vág.

Quid vetat sextum?

Non mœchaberis.

Fornicationem, adulterium & obscenos, illegitimosque concubitus: tum quicquid honestati, verecundia, & ingenuo pudori adversatur. Nam & qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo.

Mi-

Miről szól az Hatodik?

Ne paráznalkodgyál.

Tiltya a' paráznaságot, és minden házasság kivől való fertelmes életet: továbbá mindent, valami a' tiszta életnek, szemérmetségnek, és tisztaságnak ellene vagy. Mert, a' ki csak meg tekinti is az Afzony-állatot gonosz kívánságra, immár szüvében vétkezett véle.

Quid præcepto septimo cavetur?

Non furtum facies.

Omnis rei aliena illicita contractatio, & usurpatio; ut sit in furto, rapina, usura, lucris injustis, dolis, malis & iniquis contractibus: demum quibusvis commutationibus, & distributionibus quibus Christiana charitas leditur, & proximus circumvenitur.

Az Hetedik Parancsolatban

mit tilt az Isten?

Ne Orozz.

Tiltya a' lopást, tolvajlást, koborlást, ragadozást, usorát, hamis nyereséget, csalárdságot, alnoksággal való szerződést, szövetséget, adást, vételt, és minden afféle váltást, avagy cserélést, melyben

**Quid sibi vult quintum præceptū
Non occides.**

Prohibet vim externam, cadem & injuriam omnem, qua corpori, & vita proximi adferri possit. Ad hæc iram, odium rancorem, indignationem, & quosvis affectus ad proximi lesionem quovis modo spectantes excludit, & penitus refecat.

**Az ötödik parancsolat miről
vagyon? Ne ölly.**

Meg-tilt, minde-némű külső erőszakot, öldöklést, boszúság-tételt; mellyek felebarátunknak testének, és életének ártanak. Annak-fölötte, haragot gyűlölséget boszszú-állást, harag-tartást; és minden szívbeli gonosz akaratot, mellyek felebarátunknak ártalmára néznek, kirekeszt, és tellyességgel el-vág.

**Quid vetat sextum?
Non mœchaberis.**

Fornicationem, adulterium & obscenos, illegitimosque concubitus: tum quicquid honestati, verecundia, & ingenuo pudori adversatur. Nam & qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam machatus est eam in corde suo.

Mi-

Miről szól az Hatodik?

Ne paráznalkodgyál.

Tiltya a' paráznaságot, és minden házasság kivől való fertelmes életet: továbbá mindent, valami a' tiszta életnek, szemérmetségnek, és tisztaságnak ellene vagon. Mert, a' ki csak meg tekintí-is az Aszony-állatot gonosz kívánságra, immár szüvében vétkezett véle.

**Quid præcepto septimo cavetur?
Non furtum facies.**

Omni rei aliena illicita contrectatio, & usurpatio; ut sit in furto, rapina, usura, lucris injustis, dolis, malis & iniquis contractibus: demum quibusvis commutationibus, & distributionibus quibus Christiana charitas leditur, & proximus circumvenitur.

**Az Hetedik Parancsolatban
mit tilt az Isten?**

Ne Orozz.

Tiltya a' lopást, tolvajlást, koborlást, ragadozást, usorát, hamis nyereséget, csalárdságot, alnoksággal való szerződést, szövetséget, adást, vételt, és minden afféle váltást, avagy cserélést, melyben

ben a' Keresztyéni szeretet meg-bánta'ik,
és felebarátunk meg-csálatik.

Quid in Octavo agitur?

Non loqueris contra proximum
tuum falsum testimonium.

*Interdicitur testimonium falsum, mendacium,
perjurium, & omnis lingue contra proximum abusus:
ut est in susurrionibus, detractoribus, maledictis, adula-
toribus, mendacibus, ac perjuriis.*

Az nyólczadikban mi vagyon?

Hamis tanúságot ne szólly feleba-
rátod ellen.

Tiltatik a' hamis tanú bizonság-tétei
hazugság, rágalmazás, hízeltetés, Atya-
fiak közt-való háborúság szerzés, és nyel-
vünknek minden felebarátunk ellen való
gonofsága, mellyek szoktanak lenni, köz-
kópók, rágalmazók, átkozódók, hazugok,
és hamis hitűek által.

Quid postrema duo præcepta?

Non concupisces Uxorem, nec
rem proximi.

*Vetant concupiscentiam uxoris, ac rei aliena:
quod quoniam alienum est, hand solum injuste,
& pro libidine nostra occupare non licet: sed de*

*voluntate quidem ad illud appetendum ferri debemus,
ita ut nostris rebus contenti, absque omni invidia, a-
mulacione, & cupiditate vivamus.*

A' két utólsó parancsolat mit
kiván?

Ne kívánnjad Felebarátod Fele-
ségét se marháját.

Tiltja a' más ember Feleségének, és
jószágának kívánságát: mert, nem csak
hogy el nem szabad hamissan a' másét
venni, de még akaratumk szerént is nem
kell indittatnunk arra, a' ki nem miénk,
úgy hogy tulajdon jószágunkal meg-elé-
gedvén, minden irigység nélkül éllyünk e'
világon.

Quæ summa, quisve finis Præce-
ptorum Decalogi?

*Nimirum, ut DEUS & proximus syntere dili-
gantur: cuius rei symbolum fuit in duas tabulas Deca-
logi à DEO facta distinctio: in priori quidem tabula
tria docentur, quæ ad charitatem Dei: in secunda ve-
rò septem, quæ ad dilectionem proximi spectant, expli-
cantur.*

Summa szerént mi végre való a
Tíz Parancsolat?

Hogy Istenünket, és felebarátunka
tisztá szivből szeressük: melynek bizony
ságára, az Ur Isten két Táblára adá ki a
Tíz Parancsolatot. Az első Tablan, ha
ron. dologra tanítottunk, mellyek néznek
az Isteni szeretetre. A' Másodikban ké
dolog magyaráztatik, mellyek néznek fe
lebarátunknak szeretetire.

Quâ ratione præcepta primæ ta
bulæ Charitatem DEI edocent?

*Quoniam tollunt, & prohibent vitia cultui. ho
noriqûe DEI maximè contraria; idolatriam, apo
stasiam, hæresim, perjurium, superstitiones: admonen
t autem verum, pûrumqûe DEI cultum corde, ore, a
opere fideliter exhibendum esse, quod ubi fit, ubiqûe
solus verus DEUS cultu latria colitur, & adoratur*

Az első táblán-való három Pa
rancsolat, miképpen tanít minke
Istennek szeretetire?

Ugy hogy a' ketteje, tiltya a' vétkeket
kik Isten tisztességének igen ellene van
nak: Bálvány-imádaft, hamissan-való
el-kü

ésküvést, Istentől el-szakadaft. Eratnek
séget, es babonaságot. A' Harmadik arra
int, hody az igaz, és tiszta Isteni szolgálá
tot szivel, szájal, hiven cselekedgyük: mel
lyet mikor meg-cselekedendünk: az Isten
akkor egyedül, tulajdon tiszteletivel tisz
teltetik, és imádtatik.

Quomodo præcepta secundæ ta
bulæ Charitatem proximi explicant?

*Eò ipso, quod nostrum erga proximum officium
ordine complectantur, videlicet, ut non solum majores
honoremus, sed etiam opere, verbis, ac voluntate pro
desse omnibus, & nocere nemini studeamus, sive cor
pus proximi, sive persona juncta conjugio, sive bona
fortuna considerentur.*

A' második Táblán-való Paranc
solatok mint adgyák előnkbe felebará
tinkhoz-való szeretetünket.

Ugy, hogy felebarátunkhoz-való kö
telezéseket, rend-szerént magokban fog
lallyak: tudni-illik, hogy ne csak szá
junkkal öregbeket tisztellyünk, de csele
kedetünkkel-is, szánkal, és akaratunkkal
mindennek használni igyekezzünk, és sen
kinek ne ártunk, se felebarátunknak

4 b e testében, se házasságban - való szemé-
lyében, se pediglen a' mi nézi külső jó-
szágát.

I **Quæ summa est præceptorum
de proximo diligendo?**

*Hæc ipsa nimirum: Quid tibi non vis fieri, al-
teri ne feceris: Omnia verò quacunque vultis ut fa-
ciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim
lex, & Propheta.*

I **Mit foglalnak magokban summa
szerent az felebarátunk szeretetiről-
való parancsolatok?**

Azt tudnia-illik: hogy, valamit nem
akar sz magadénak lenni, te se miveld azt
málnak: Valami jót pedig kívántok, hogy
mivellyenek veletek az emberek, ti-is azt
mivellyétek ő-vélek, mert ez a' Törvény,
és a' Próféták.

I **Suntne præter Decalogum alia
Præcepta?**

*Sunt utique, nec solum utiliter illa, verum eti-
am necessario observanda: præsertim Ecclesia præcepta,
cui veluti sanctissima Matri, Sponsæque Christi, aures,
& mentes præbere Catholici filij omnes debemus.*

E' Tiz

E' Tiz Parancsolatnak kivülle, van-
nak e' egyéb Parancsolatok?

Vannak általán fogva, kiket nem csak
hasznos, hanem ugyan szükséges-is meg-
tartanunk: kiváltképpen az Anyasent-
egyháznak parancsolatit, kinek, úgy-mint
szentséges Anyáknak, és Kristus Urunk
Jegyesének, minnyájan, kik Keresztyének
vagyunk, tartozunk engedni.

**Quot sunt præcepta Ecclesiæ?
Præcipua quinque numerantur.**

- I. *Statutos Ecclesia festos dies celebrato.*
- II. *Sacrum Missæ officium diebus festis revo-
renter audito.*
- III. *Indicta certis diebus jejunia, & à qui-
busdam cibis abstinentiam observato.*
- IV. *Peccata tua Sacerdoti proprio, aut alteri
cum ejus facultate, singulis annis confitetur.*
- V. *Sacro sanctam Eucharistiam, ut minimum
semel in anno, idque circa festum Paschæ sumito.*

Hány Parancsolati vannak az A-
nyaszentegyháznak?
Eőt számláltatik kivált-képpen.

D 3

I. Az

4
b
é

52 CATECHISMUS
testében, se házasságban - való szemé-
lyében, se pediglen a' mi nézi külső jó-
szágát.

I Quæ summa est præceptorum
de proximo diligendo?

*Hæc ipsa nimirum: Quid tibi non vis fieri, al-
teri ne feceris: Omnia verò quacunquè vultis ut fa-
ciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim
lex, & Propheta.*

I Mit foglalnak magokban summa
szerént az felebarátunk szeretetiről-
való parancsolatok?

Azt tudnia-illik: hogy, valamit nem
akaríz magadénak lenni, te se miveld azt
másnak: Valami jót pedig kívántok, hogy
mivellyenek veletek az emberek, ti-is azt
mivellyétek ó-velek, mert ez a' Törvény,
és a' Próféták.

I Suntne præter Decalogum alia
Præcepta?

*Sunt utique, nec solum utiliter illa, verùm eti-
am necessario observanda: præsertim Ecclesia præcepta,
cui veluti sanctissima Matri, Sponsequè Christi, aures,
& mentes præbere Catholici filij omnes debemus.*

E' Tiz

LATINO-UNGARICUS

53

E' Tiz Parancsolatnak kivülle, van-
nak e' egyéb Parancsolatok?

Vannak általán fogva, kiket nem csak
hasznos, hanem ugyan szükséges-is meg-
tartanunk: kiváltképpen az Anyasent-
egyháznak parancsolatit, kinek, úgy-mint
szentséges Anyáknak, és Kristus Urunk
Jegyesének, minnyájan, kik Keresztyének
vagyunk, tartozunk engedni.

Quot sunt præcepta Ecclesiæ?
Præcipua quinque numerantur.

- I. Statutos Ecclesia festos dies celebrato.
- II. Sacrum Missæ officium diebus festis revo-
renter audito.
- III. Indicta certis diebus jejunia, & à qui-
busdam cibis abstinentiam observato.
- IV. Peccata tua Sacerdoti proprio, aut alteri
eum ejus facultate, singulis annis confitetur.
- V. Sacrosanciam Eucharistiam, ut minimum
semelin anno, idquè circa festum Paschæ sumito.

Hány Parancsolati vannak az A-
nyaszentegyháznak?

Eőt számláltatik kivált-képpen.

D 3

I. Az

4
b
é

54

CATECHISMUS

I. Az Anyaszentegyháznak szokott ünnep-napit meg ülleni.

II. Eünnep-nap Misét böcsületesen hallani.

III. Bizonyos napokon parácfolt böij-tököt meg-tartani, és némely eledelektől-
való meg tartóztatás.

IV. Bűneinket minden esztendőben a' Keresztyén Anyaszentegyháznak tör-
vény szerent-való Egyházi emberének meg gyónni.

V. Ha nem töbfször, egyfzer minden esztendőben Hufvét-táján, az Oltári szent-
séget hozzánk venni.

Quem verò fructum affert horū
observatio præceptorum?

*Hac, atque id genus alia Ecclesia tum instituta, tum
præcepta, primūm fidem, humilitatem, & obedientiam
Christianam exercent: deinde cultum divinum, hone-
stam disciplinam, & publicam tranquillitatem alunt,
conservant, & ornant; eoque mirificè conferunt, ut de-
center, & ordine cun̄cta in Ecclesia peragantur, præ-
terquam quod aternam vitam mereamur, si illa ex cha-
ritate observemus.*

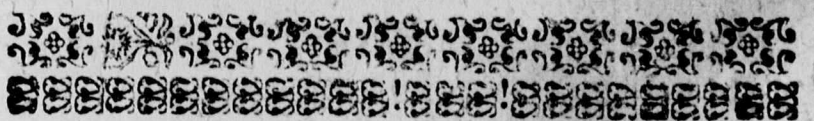
Mi-

LATINO-UNGARICUS.

55

Mi haszna vagy on ezen Parancso-
latok meg-tartásának?

Az Anyaszentegyháznak, illyen, és egyéb effle szerzési, avagy Parancsolati, Először, a' Keresztyeni hitet, alázatóságot, és engedelmeséget gyakorlyák. Továbbá, az Isteni tiszteletett tiszteleséges életnek módgyát, és a' közönséges bekeséget nevelik, meg-tartyák, és ékesitik. Vegetre, arra igen hasnosok; hogy minden dolgok ékesen, és szép rend tartással legyenek az Anyaszentegyházban: és, hogy-ha azokat szeretetből meg-tartyuk, örök-életet-is nyerhetünk azok-által.

CAPUT IV.
DE SACRAMENTIS.

Quid est Sacramentum?

E Si invisibilis gratia signum visibile; ad no-
stram sanctificationem divinitus institu-
tum. Aliud enim est, quod in Sacra-
mento videmus, aliud, quod in eo accipimus. Si-
gnum videmus externum; occultam verò, & spiri-

spiritualem gratiam; qua res dicitur Sacramenti, acci-
pimus.

NEGYEDIK RESZE.

A' Szentségről.

Micsoda a' Szentség?

AZ Ur Istennek láthatatlan kedvének, avagy malasztjának, láthatandó jegye, mellyet ő Szent Főlsége szerzett a' mi meg-szentelésünkre. Mert más az, a' mit látunk a' Szentségben, más a' mit abban veszünk: Láttjuk a' külső jegyet, de veszünk az el-rejtetett lelki malasztot, mellyet Szentség állattjának nevezünk.

Quot sunt Sacramenta?

Septem.

Qua à Christo Domino instituta, ab Apostolis tradita, & in Ecclesia Catholica semper conservata ad nos usque pervenerunt. Sunt autem haec:

1. *Baptismus.* 2. *Confirmatio.* 3. *Eucharistia.*
4. *Penitentia.* 5. *Extrema unctio.* 6. *Ordo.*
7. *Matrimonium.*

Hány

Hány Szentség vagon?

Hét; mellyeket az Anyaszentegyház Kristustól vött az Apostolok-által, és mind ez ideig meg-tartott.

Ezek pedig azok:

1. Kereszttség. 2. Bermálás. 3. Oltári Szentség. 4. Penitencia. 5. Utóltó Kenet. 6. Egyházi rend. 7. A' Házasság.

quare Sacramenta veneranda, & summo in pretio habenda sunt?

Primum quidem, quia à DEO, & Christo Domino in lege nova instituta: Deinde; quia gratiam DEI nobis necessariam, eamque uberrimam nou modo significant, verum etiam ceu vasa quaedam sacra Divini Spiritus continent, & rite suscipientibus conferunt: ad haec quoniam adversus peccatum presentissima sunt remedia, seu divina medicamenta nostri Samaritani. Postremo, puta bonis gratiam habentibus, eam ipsam conservant, augent, & amplificant.

Mi okért kell a' Szentségeket tisztelni, és nagy böcsületben tartani?

Először azért, hogy a' mi Urunktól, és Istenünktől szerzettnek az új tör-

D 5

vény.

vényben. Másodszor, mert az Ur Istennek üdvösségünkre szükséges, ér bővséges Szent malasztját nem csak jegyezik, hanem úgy mint Szent Lélek istennek edényi, magokban is foglallyák, és azoknak adgyák kik méltán veszik. Harmadszor, mert jelen való ezközül, az, az Isteni: orvosságul adattanak mi nekünk a' bűn ellen a' mi Samaritanusunktól. Negyedszer, és utólszor, mert Istennek malasztját, a' jámborokban megtartják, nevelik, és öregbitik.

Cur Sacramentis Cæremoniæ solemnes, & Ecclesiasticæ adhibentur?

Multis profecto, & gravibus de causis: Primum, ut Sacramentorum administrationem spectantes admoveantur, nihil hic prophanum, sed arcana quedam, & divinis plena mysterijs geri, qua singularem reverentiam exigant. Deinde, ut ad Sacramenta ipsa accedentibus cultum promoveant interiorum, quem Deus precipue postulat, cujus veluti signa, testimonia, & exercitia sunt cæremonia. Præterea ut Sacramenta administrantes, majori cum dignitate, & fructu munus suum obeant, dum veteris Ecclesiæ institutis, Sanctorumque Patrum vestigijs fideliter in-

herent:

herent. Constat enim hujusmodi cæremonias plerasque inde à temporibus Apostolorum, per continuam successionem ad nos usque in Ecclesia perseverasse. His demum retinetur honesta religiosaque disciplina, his fovetur publica tranquillitas que sæpè rituum externorum, aut immutatione, aut innovatione, graviter interturbatur.

Mi oka, hogy az Anyaszentegyház a' Szentségeknél szolgálatában, némiméű külső Czeremóniákkal szokott élni?

Sok jeles okokból mivel az Anyaszentegyház: Mindeneknek előtte, hogy, a' kik nézik a' Szentségeknél szolgálását, intessenek arra, hogy semmi világi dolgokat ott ne vellyenek lenni, hanem mindeneket Isteni titkokkal tellyeseket, kik mi tőlünk kiváltképpen való tiszteletet kívánnak. Továbbá, hogy azokban, kik a' Szentségekhez járulnak, öregbitsék a' belső tiszteletet, kire az Isten kivált képpen szokot nézni, mert a' külső Czeremónia, jele, és bizonyága a' belső szívbeli tiszteletnek. Annakfölötte, hogy, a' kik szolgáltatták a' Szent

Szentségeket, nagyobb méltósággal, és nagyobb házonnal, járjanak az ő tiszteletben, mikoron a régi Anyaszentegyháznak szerzéséhez, és a Szent Atyáknak nyomdokhoz hiven ragaszkodnak: mert nyilván vagyon, hogy effle Czeremóniáknak része, az Apostoloknak idején elkezdetvén, mind ez ideig szünetlen megmaradott az Anyaszentegyházban. Végezetre; effle dolgokkal, az Anyaszentegyházban megtartatik a jó módon való tisztelet, nevékedik a közönséges bekeség: ki gyakorta külső szokásoknak elváltozásával, avagy újságával, igen meg szokott bomlani.

Quid est Baptismus?

Primum, maximeque necessarium legis novae Sacramentum, quod semel in aqua confertur; quo spiritualiter renascimur, & peccatorum plenam remissionem percipimus in filios DEI adoptamur, haeredesque vitae caelestis adscribimur.

Micsoda a Kereszttség?

Az Uj Törvénynek első, és igen szükséges Szentsége; ki egyfzer adatik vizben: ki által Lélek-szerent újonnan születünk, bűneinknek tellyes bocsánat-tyát

tyát veszük, Istennek fiaivá fogadtatunk; és az örök-életnek örökösivé iráttatunk.

Quid est Confirmatio?

Est baptizatis collatum ab Episcopo Sacramentum, in quo per sanctum Chrisma, & verba sacrosancta confertur gratia, & robur spiritui additur, tum ad firmiter credendum, tum ad Nomen Domini, quando sit est opus, liberè confitendum.

Micsoda a Bérnálás?

Uj Törvénynek szentsége, ki azoknak adatik a Püspöktől, kik immár megkeresztelkedtenek: kiben, a Szent kenetnek, és a Szent igéknek általa kegyelem adatik, és a Lélek meg-erősítettik, mind hitünk erősítésére, mind Krisztus nevének (ha kívántatik) bátorsággal való vallás-tételére.

Quot sunt praecipua de Eucharistia doctrinae capita scitu necessaria?

Quinque. Primum est ejus veritas. Alterum est, panis & vini in Christi Corpus, & Sanguinem conversio. Tertium. Adoratio debita.

bita. Quartum, ejus Oblatio. Quintum, & postremum, ejusdem Sacramenti sumptio.

Hány tanúság van az Oltári Szentségről, kit kivált képpen szükség mindennek tudni?

Eőt, Első, az Oltári Szentség állatyanak igazsága. Második a' kenyérnek, és bornak változása Krisztus testévé, és vérévé. Harmadik: Ennek a' Szentségnek ilendő imádása. Negyedik, Az áldozat. Ötödik, és utolsó, Hozzánk való vétele.

Quid est veritas Sacramenti Eucharistiæ?

Nimirum hac, Christum verum Deum, ac hominem verè, ac integrè in hoc Sacramento contineri, & nobis adesse; ubi Sacerdos ritè ordinatus, panem, & vinum verbis illis arcanis, & à Christo traditis consecravit.

Micsoda az Oltári Szentség állatyanak igazsága?

Az, hogy hiszszük Krisztust, mind Istensége, s' mind Embersége szerént, az Oltári Szentségben, bizonyval, és éppen jelen lenni; minek-utánna a' kenyeret, és a' bort az igazán fel-szenteltetett egyházi

házi ember, a' Krisztustól adatott igével meg-adgya.

Quæ fit Conversio per verba illa, quibus hoc Sacramentum Sacerdos consecrat?

Ea, ut per ipsa verba, operante Christo, panis, & vinum in Corpus, & Sanguinem Dominicum convertantur, & transubstantientur, atque ita panis, & vinum esse desinant in Eucharistia.

Minémű változása lesz az igék által, mellyekkel e' Szentséget meg-áldgya a' Pap?

Az, hogy Krisztus ez igék által azt cselekszi hogy a' kenyér testé, és a' bor, Vérre változik tellyességgel, annyira, hogy a' kenyér, és a' bor, meg-szűnik lenni az Oltári Szentségben.

Quæ Sacramento huic debetur adoratio?

Eadem sanè, quæ Christo Domino, ac aeterno DEO debetur, quippe quem illic presentem agnoscimus. Ideoque religioso tum corporis, tum animi cultu, ut par est, hoc Sacramentum supplices veneramus.

Mint kell az Oltári Szentséget imádni?

Hasonló képpen, mint Kristus, Ur, és örök Isten imádtatik, úgy mint, kinek jelen-voltát ismerjük. Annak-okaért mint testi, és lelki tiszteléssel mint méltó is, alázatosan tiszteljük ezt a' Szentséget.

Quare censetur hoc Sacramentū Oblatio?

Quia est nova legis Sacrificium, & oblatio munda, cruentis legis Judaeae Sacrificijs, incruenta succedens, qua pro vivis, ac defunctis Christi fidelibus in Missa offertur, ac celebratur. Unde fit, ut Eucharistia non solum à fidei populo sumatur, sed etiam pro peccatis à Sacerdotibus ad Dominicae Passionis, ac Mortis continuam commemorationem quotidie immoletur, semperque oblata fuerit in Ecclesia DEI.

Mi okáért mondjuk az Oltári Szentséget Aldozatnak lenni?

Mert az Uj Törvénybe, tiszta, és vérontás nélkül való áldozattya, ki az O-Törvénybéli véres áldozatok helyébe kö-

é következött. Aldoztatik pedig na-
bonként, élő, és meg-holt hívekért, a' Sz.
Misében: Mert az Oltári Szentség, nem
csak a' végre-való, hogy csak a' községtől
vétettség, hanem hogy áldozatás-is a'
Paptól, bűneinknek bocsánattvára, és a'
Kristus halálának szüntelen-való emleke-
zetire: melly minden údóben áldoztatott
az Anyaszentegyházban.

Quid in Sacramenti huius sumptione servandum?

Quod fides, & auctoritas Sanctae Matris Ecclesiae docet; videlicet, Christiano Laico sat esse, sub una specie panis, totum Christum accipere: & ex hac sumptione consequi, ut qui non indignè accesserit, ingentem DEI gratiam, ac aeternam quoque vitam obtineat, qui verus, ac integer Sacramenti huius fructus existit: eo-que fit efficacior, quo sapius sacra, & salutaris illa communio dignè iteratur.

Mit kell az Oltári Szentségnek vételében tartanunk?

Azt a' mire az Anyaszentegyháznak hiti, és méltósága tanit minket: hogy

E

a' köf.

a' kötségnek igaz elég, a' Kenyérnek szin alatt a' tellyes Kristust hozzá venni, mel vétellel (valaki nem méltatlanul járúl hozzá) Istennek bővséges malasztját, és örök életet nyer magának. Melly két dolog, a Oltári Szentség hasznának, és gyümölcsének, méltán, és igazán hivattatik; e annál hasznosb, mentől többször e' Sz. e üdvösséges Communió méltán gyakoroltatik.

Quid est Pœnitentia?

Est secunda post naufragium tabula, & necessarium relaxis Sacramentum; in quo remissio peccatorum, & a reo peititur, & a Sacerdotibus iribuitur.

Micsoda a' Pœnitentia?

A' bűnból-való második meg-tisztulás, és azoknak, kik úijonnan a' bűnbe estenek, szükséges Szentség: kibem a' vétkezett emberek kéri, az Egyházi emberek pedig adgyák, a' bűnnek bocsánattját.

Quot sunt partes, & actiones Pœnitentiæ?

Tres: Contritio, vel dolor animi, peccata sua detestantis, & ad vitam meliorem aspirantis.

Con-

Confessio, seu peccatorum suorum coram Sacerdote facta explicatio; & satisfactio denique, seu vindicta punitioque criminum de seipso sumpta, ad prestandos fructus penitentia.

Hány része vagon a' Pœnitentianak?

Három: Töredelmesség, azaz, bűninken-való bánykodás, gonofz életnek megútálása, és jó életnek kívánsága. Gyónás, azaz, igaz Egyházi ember előtt bűneinknek előszámlálása. Es elég-tétel, mely semmi nem egyéb, hanem a' mi vétkeinknek, szabad akarátunk szerént, magunkban-való bolyzú-állása; hogy a' Pœnitentiának méltó gyümölcsét cselekedhesük.

Quid extrema unctio.

Est Sacramentum, quo aegroti per oleum sacrum, & verba Christi in magnis morbi molestijs relevantur, ut felicius ex hoc mundo demigrent, corpora etiam si ita expedit, sanitati restituantur.

Az utolsó Kenés micsoda.

Oly Szentség, melyben a' betegek, a' szent Olaj által, és a' Kristusnak igeje által

E 2

tal

tal, nagy betegségekből gyakorta megkönnyebülnek. Annak-fölötte, hogy boldogul e' világból ki-múlhasanak, és (a' mennyire szükséges) testekben egészségre fordúlhasanak.

quid est Ordo?

Est Sacramentum, quo Sacerdotibus aliisque ministris Ecclesia potestas confertur ad Ecclesiastica munia ritè, decenterque obeunda.

Az Egy-házi rend micsoda?

Olly Szentség, ki által az Egyházi embereknek, és az Egyházi szolgáknak, kiváltképpen-való hatalom adatik, hogy az Egyházi tisztekben, jó módon, és méltán eljárhasanak.

quid postremò est Matrimonium?

Est Sacramentum, quo vir, & mulier legitime contrahentes individuum vitam societatem ineunt, gratiaque divinâ donantur, tum ut soboles honestè, & Christianè suscipiantur, ac educetur: tum ut fœda libidinis, & incontinentia peccatum evitetur.

Végezetre, a' Házasság micsoda
Férfinak, és Asszonyi-állatnak törvény-

vény szerent-való egybe köteleztetése, melyben el-választhatatlan társaság szerzettetik, Istennek malasztjával meg ajándékoztatnak a' végre, hogy tisztesség szerent, és keresztyénül, szűllyék, fel-is tartfák magzattyokat: annak-fölötte, hogy a' testi fertelmességeknek bűnét tőlök el-távoztathassák.

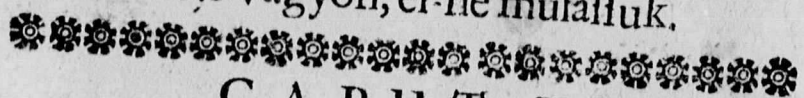
Estne inter Sacramenta discrimen?

Est sanè; Baptismus enim, Confirmatio, & Ordo semel collata, nunquam iterantur, sicuti cetera; Item: Baptismus necessario suscipitur ab omnibus. Eucharistia à ratione utentibus; & à relapsis Pœnitencia. Arbitrarium est autem uti reliquis, modo nullum contempnas, aut cum illud summandi tempus est, negligas.

Vagyon-e a' Szentségek-között valami külömbség?

Vagyon: Mert a' Keresztiég, Bérmlás, és Egyházi-rend, csak egyszer adatik embernek, nem többször. Továbbá, a' Keresztségnek fel-vételére, kötelesek mindenek: az Oltári Szentséghez-való járulásra azok kötelesek, kik okossággal élhetnek. A' Pœnitencia, szükséges

ges azoknak, kik a' Keresztés után bünbe esnek. A' többire pediglen, szabad akaratunk vagyon, elünk-é véle avagy nem, csak hogy egyyiket se utályuk meg, és mikor annak ideje vagyon, el-ne mútassuk.

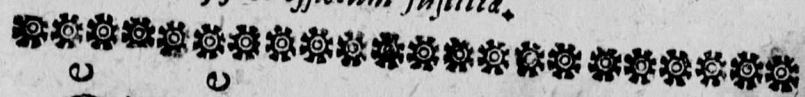

CAPUT V.

DE OFFICIJS JUSTITIÆ CHRISTIANÆ.

Quot sunt Officia Justitiæ Christianæ?

Hæc duo: declina à malo, sive peccato; & fac bonum, sive officium justitiæ.

ÖTÖDIK RESZE.

A' KERESZTYENI IGASZSAGNAK TISZTEIRÖL.

Hány tisztei vadnak a' Keresztyéni Igasságnak.

Kettő: Távozzál-el a' gonosztól, az az, a' büntől; és cselekedgyél jót.

Qui potest homo cavere peccatum, & bonum facere, seu præstare justitiam?

Non

Non id per se quidem sed Christi gratiâ, ac spiritu instructus Christianus potest, ac debet, quantum hujus quidem vitæ status admittit, justè vivere, & legem implere.

Mi-képpen óhattya-meg magát ember a' büntől, és mint cselekedhetik jót?

Eönnön-magától nem lehet, hanem a' Krisztusnak kegyelme-által, és a' Szent Lélek malasztával, és segétségével fel-fegyverkeztetett Keresztyén, cselekedhetik jót: ugyan tartozik-is véle, hogy a' menyire a' gyarlóság engedi, igazán élyen, és a' törvényt be-töltsé.

Quot duplex est peccatum?

Duplex: Originale, & Actuale.

Hány-féle Bün vagyon?

Két-fele: Eredendő, és Cselekedendő.

quid est Originale?

Quod ab ortu nobis congenitum per Baptismum in Christo condonatur.

Micsoda az Eredendő bün?

Az Eredendő bün az, mely velünk születik, és a' Keresztésben Krisztusnak érdeméből nekünk meg-bocsáttatik.

E 4

Quia

Quid est auctuale?

Dictum, factum, vel concupitum contra, vel prater legem DEI, aut Ecclesia.

Micsoda a' Cselekedendõ bûn?

A' mi tulajdon bûnûnk, mellyet mi magunk cselekedûnk: mely semmi nem egyeb, hanem Isten tõrvénye ellen és az Anyaszent-egyház tõrvénye ellen való kívánság, szõllás, és cselekedet.

Quotduplex est Actuale?

Duplex: Mortale, sic dictum, quia mortem animæ præsentem adfert: Anima enim qua peccaverit, ipsa morietur: & veniale, cui venia facillè tribuitur, & sine quo ne justî quidem vivunt.

Hány-féle a' Cselekedendõ bûn?

Két féle: Halálos, és Bocsánandó. Halálosnak azért szoktuk nevezni, hogy a' lelket jelen való halállal illeti: Mert valamely lélek vétkezik, meg-hal. Bocsánandónak, melyet Isten könnyen meg-bocsát, és ki-nélkül még az Igazak sem lehetnek e világon.

Qui

Quibus gradibus ad peccandum deducimur?

His tribus: suggestione, delectatione, consensu, seu deliberatâ voluntate peccandi.

Mi módon szokot az ember bûntételre vitetni?

Három-képpen: Elõször, kísértetnek miatta. Annak-utánna, gyõnyörködéssel. Harmadszor, el-tõkellet akarattal, mikor ember el-vegezet szánt-szándékkal bûn tételre hajol.

Qui sunt supremi gradus peccantium?

Eorum, qui scientes, ac prudentes ex mera peccant malitia, qui etiam de peccato ipso gloriantur, & qui bonè monentibus obstrepunt, ac salutaria consilia prorsus contemnunt.

Mikor vétkezik ember leg-fõlõttébb?

Mikor tudgya, és szánt-szándékkal, merõ gonoságból vétkezik; és annak-fõlõtte dicsekedik-is a' gonoságban, jóra intõk ellen zúgolódig, és az üdvõseges tanácsokat tellyességgel meg útállja.

Es

Quare

Quare peccatum fugiendum?

Quia Dominum DEUM offendit, summum bonum eripit, & summum affert malum peccanti, dum tollit fructum nunquam recuperandam, & penas avaritiamque homini accersit sempiternas.

Miért kell a' Bűnt el-távoztatni?

Mert az Ur Istent meg-bántya, a' bűnös embert meg-fosztya a' meg-foghatatlan jótúl, és örök veszedelemre viszi.

Quæ dicuntur peccata capitalia?

Illa ex quibus veluti capitibus, & fontibus omnia alia peccata proficiuntur.

Mel melyek mōdatnak Fő Bűnöknek?

Azok kivált-képpen, melyekből, úgy mint kút-főből származnak mindē bűnök

Quot sunt peccata capitalia?

Septem: Superbia, Avaritia, Luxuria, Invidia, Gula, Ira, Acedia.

Hány Fő Bűn vagon?

Hét: 1. Kevélység. 2. Fővényység.
3. Bű-

3. Bújaság. 4. Irigység. 5. Torkoság.
6. Harag. 7. Jóra-való restég.

Quâ ratione vitari, & vinci hæc peccata possunt?

Si JESU Christi gratia cooperemur, peccatorum damna, & pericula considerantes, & virtutes septem his peccatis contrarias exercentes.

Miképpen távoztathattjuk-el eze-
ke a' bűnöke?

Kristus Jézusnak segítségével, kivel egyetemben mi-is munkálkodunk, meg-gondolván a' bűnnek veszedelmes voltát, és kárát, és a' hét bűnnel ellenkező hét jó-ságos-cselekedetekben magunkat gyako-rolván.

Quæ virtutes peccatis Capitalibus adversantur.

Ha septem: Humilitas, Largitas, Castitas, Benignitas, Temperantia, Patientia, Devotio, seu sedula Pietas.

Mel melyek azok a' jószágos cselekedetek? mel melyek ellenkeznek a' hét Fő bűnökkel;

Ezek: Alázatosság, adakozás, tisztaság,

ság, kegyelmesség, mértékletesség, türés, szüntelen-való áitatótság, és Isteni szolgálát.

Quæ peccata in Spiritum Sanctum committi dicuntur?

Ea, quæ suâ malitiâ sic divinam excludunt gratiam, ut neque in hoc saculo, nisi agrè admodum, neque in futuro remittantur.

Melleyek mondatnak Sz. Lélek Isten ellen való bűnöknek?

Azok, melleyek az ő gonofságokkal úgy ki-rekesztik az Istennek kegyelmét, hogy sem e' világon, sem a' más világon, (könnyen) meg nem bocsáttatnak.

Quæ sunt peccata in Spiritum Sanctum?

SEX 1. *Presumptio de misericordia DEI, vel de impunitate peccati.* 2. *Desperatio.* 3. *Agnitio veritatis impugnatio.* 3. *Fraterna charitatis invidentia.* 5. *Obstinatio.* 6. *Impenitentia.*

Hány Sz. Lélek Isten ellen való bűn vagyon?

HAT: 1. Isteni irgalmaságban való vakmerő

merő bizodalom, vagy a' bűnök büntetlensége felől való bizodalom. 2. Kétségbe esés. 3. A' meg ismért igazság ellen való tulakodás. 4. Az Atyafiúi szeretet ellen való irigység. 5. Gonosz életben, tudva, és kemény szível való meg-maradás. 6. Pœnitentia tartatlanság, az az, mikor az embernek nincsen szándéka a' Pœnitencia tartására.

Quæ peccata in cælum clamare dicuntur?

Quæ per se vehementer abominanda sunt, & apertè humana charitatis jura violant, unde vindictam clamare perbibentur; & horrendis sæpè modis in hac vita divinitus vindicantur.

Minémű bűnök mondatnak az égbe kiáltani?

Ollyak, melleyekben egyéb bűnőknél fölöttéb-való szörnyű gonofság, és ifzonyú fertelmesség vagyon, és nyilván az emberi szeretetnek törvényét meg-szegik, és büntetést kiáltnak, mellyeket gyakran rettetes-képpen e' világon-is meg-büntet Isten.

Quot sunt peccata in cœlum
clamantia.

*Hec quatuor: Homicidium voluntarium, pec-
catum Sodomiticum, oppressio pauperum, viduarum,
atque pupillorum; demum merces operariorum de-
fraudata.*

Hány égbe-kiáltó Bűn vagon.

Négy.

Szánt - szándékkal való gyilkosság,
Természet-ellen való bűn. Szegényeknek,
árváknak, özvegyeknek nyomorgatása.
Szolgáknak, és munkásoknak bérek meg-
tartása.

Quæ peccata dicuntur aliena.

*Ea, quæ ab alijs quidem committuntur, sed no-
bis interim authoribus, vel quoquo modo adiutoribus,
aut saltém non impediuntibus, ut idcirco nobis etiam
imputentur.*

Mellyek mondatnak idegen bű-
nöknek?

Azok, mellyeket, jóllehet más csele-
kedet, de mindaz - által méltán nekünk
tulajdonittatnak: az-okaért, hogy avagy
mi segítségünk által lesznek, avagy mi
engedelmünk ből történnek.

Quot modis aliena peccata nobis
imputantur?

Novem his modis:

*Consilio, jussione, consensu, irritatione, lauda-
tione, seu adulatione, reticentiâ, culpa aliena, conni-
ventiâ vel indulgentiâ, rei aliena participatione, &
pravâ facti alieni defensione.*

Hány - képpen tulajdonittathatik
nehünk a' más ember vétke?

Kilencz-képpen:

Tanács adással, Parancsolattal, Eggyet-
értéssel, ingerléssel, Más gonosz cselekedet-
tinek dicfiretivel, vagy hizekedéssel, El-
vesztegéléssel, El-engedésével, Gonoszul
keresett marhában való részesüléssel, Más
ember gonoságának oltalmazásával.

Quæ dicuntur opera carnis?

*Ea, quæ homines secundum carnem viventes,
& à DEI filijs spiritualibus degenerantes, committere
solent.*

Minémű dolgok mondatnak Te-
sti cselekedeteknek?

Ollyak, mellyeket szoktak cseleked-
ni affele emberek, kik test szerént él-

nek és Istennek lelki fiai között magokat ki-vészik.

Quot sunt opera carnis?

Paulus ea recenset in hunc modum: Manifesta sunt opera carnis, quae sunt: Fornicatio, Immunditia, Impudicitia, Luxuria, Idolorum servitus, Veneficia, Inimicitia, Contentiones, Emulationes, Ira, Rixa, Dissensiones, Secta, Invidia, Homicidia, Ebrietates, Comestiones, & his similia; quae prae dico vobis, sicut praedixi, quoniam qui talia agunt, Regnum Dei non consequentur.

Mel melyek a' Testi cselekedetek?

Szent Pál Apostol így számlálja elő:

Nyilván vadnak a' testnek cselekedeti Paráznaság, tisztátalanság, Fertelmesség, Bájolás, Ellenkezés, Versengés, Irigység, Feddődés, Haragoság, Háborúság, Vízszavonyás, Párt-ütés, Gyűlölség, öldöklés, Részegség, Tobzódás, és egyebek: mellyekről ennek előtte-is szólottam vala tinéktek; most-is mondom, hogy a' kik ezeket cselekedik Isten Országának örökös nem lesznek.

Estn

Estne satis Christiano malum fugere, & à peccato declinare?

Nequaquam; sed praeterea bonum agere, & virtutes exercere necessè est. Scienti enim bonum, & non facienti peccatum est illi.

Elég-e a' keresztyén embernek gonosztól el-távoztatni, és bünt nem cselekedni?

Nem elég, hanem annak fölötte szükség jót-is cselekedni, és gyakorlani a' jószágos-cselekedeteket: mert, valaki érti a' jót, és meg nem cselekedik bünt-vall benne.

Quid boni faciendum est Christiano?

In genere quidem, quicquid boni lex naturalis, divina, vel humana praecipit, vel ostendit: In specie vero pro sua quisque vocatione praestare officium, & accepta DEI gratia cooperari cum gratiarum actione debet: Omnis enim arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.

Micsoda jót kell a' Keresztyén embernek cselekedni?

Közönséggel tartozunk, és kötelesek

vagyunk mindenre, valami jót parancsol,
vagy mutat, mind a' természetnek tör-
vénye, mind pedig az Istené, és emberé.
Annak-fölötte ki-ki mind tartozik, tulaj-
don hivatalya szerént, az ő tisztiben el-jár-
ni, és Istennek malasztja mellet hálá-adás-
sal munkálkodni: Mert valamely fa jó
gyümölcsöt nem terem, ki vágatik, és a'
tűzre vettetik.

**Quæ sunt præcipua bonorum
operum genera?**

*Ea, quibus sobriè, justè, piè que vivitur in hoc sa-
culo, & per quæ iidem iusti magis, magisque iusti-
cantur, & Sancti in dies sanctificantur.*

**Melleyek kivált képpen a' jó-csele-
kedeteknek nem-ei?**

Azok, mellyekkel józanúl, igazán, és
jámborúl élhetünk e' világon: és melyek-
által az Igazak, napról napra jobban meg-
igazúlnak, és a' Szentek meg-szenteltet-
nek.

**Quot duplicia sunt hæc operum
bonorum genera?**

TRIPLICIA: *Utpote Jejunium, Elee-
mosyna,*

*mosyna, seu Misericordia; & Oratio, de quibus ita
legimus: Bona est Oratio, cum Jejunio, & Eleemo-
syna.*

**Hány-félék ezek a' jó-cseleked-
eteknek nem-ei?**

Három Tudnia-illik.

Bőjt, Alamishálkodás, avagy Irgal-
maság. Imádság. Mellyekről így ol-
vasunk, *Tobia 12. v. 8.* Jo az imádság, a'
Bőjt, és Alamishával.

Quis est fructus bonorum operū?

*Habent ea promissionem, ac mercedem huius, &
æterna vita; DEUM placant, gratiam conservant, &
augent: Denique Christiani hominis vocationem certam
faciunt, atque consummant.*

**Mi haszna vagy on a' jó-cseleked-
eteknek?**

Az, hogy mind e' földi, mind a' más
világi életnek, jutalma ígértetik érette:
Továbbá az Ur Istent engesztelik: Isten-
nek kedves malasztját mi bennünk meg-
tartyák, és öregbitik: Végezetre, a' Ke-
resztvény embernek hivatalyát, bizonyos-
sá tészik, és tökéletessé.

CATECHISMUS
quid est Jejunium?

Est certis diebus juxta morem, & prescriptum Ecclesia carnibus abstinere, & saltem unicâ cibi refectio in die contentum vivere frugalius. Sed si generatim hoc nomen accipias, Jejunium est, corporis quadam castigatio pie suscepta, ut vel caro spiritui subjiciatur, vel obedientia exerceatur, vel DEI gratia, impetretur.

Micsoda a' Böjt?

Bizonyos napokon az Anyaszentegyháznak szokása, és parancsolattya-szerént, hús eteltől magát meg-tartóztatni, és napjában egy mértékletességgel-való étellel meg elégedni. De ha közönséggel szólnunk: Böjtnek mondhattuk, testünknek minden fele fanyargatását, kit Istenért vesszünk: fel, a' végre, hogy a' test a' lelek alá vettessék, avagy, hogy az engedelmesség, gyakoroltassék, avagy, hogy Istennek kegyelmét nyerhessük.

Quid est Oratio?

Est mentis in DEUM elevatio, per quam vel mala deprecamur, vel bona nobis, alijsquē petimus, vel DEO benedicimus.

Micso.

Micsoda az Imádság?

Elménknek Istenhez-való fel-emelése, kiben könyörgünk az Istennek, hogy gonosztól meg-óltalmazzon: es mind magunknak, mind egyebeknek jót kérünk, avagy ő Szent Főlségenek hálaikat adunk.

Quid est Eleemosyna?

Est beneficium, quo alterius miseria ex commiserationis affectu subvenimus.

Micsoda az Alamisna, avagy irgalmaság?

Oly jó cselekedet, mely által a' más ember nyavalyáján könyörülven segítséggel vagyunk neki.

Quot duplex genus est Eleemosynæ seu misericordiæ?

Duplex: Alia quippe sunt opera misericordiæ corporalia; alia vero spiritualia: quoniam, vel ad corporalem, vel ad spiritualem miseriam proximi sublevandam spectant.

Az Irgalmaságnak, avagy Alamisnának, hány-féle cselekedeti vadnak?

Két féle: Némellyek testi irgalmaság-

ságnak cselekedeti: némelyek Lelkiek. Az testiak azok, mellyekkel testi szükségben segéllyük: A' Lelkiek pedig, mellyekkel lelki nyomorúságokban, könnyebétyük felebarátunkat.

Quot sunt opera misericordiae corporalia?

Septem: Esurientes pascere, Potum dare sitientibus, Operire nudos, Captivos redimere, Aegrotos iuvare, Hospitio peregrinos suscipere, Mortuos sepelire.

Hány testi cselekedeti vannak az Irgalmafságnak?

Hét: Ehezőknek ételt adni, Szomjúhozóknak italt adni, Mezteleneket ruházni, Foglyokat ki-váltani, Betegeket látogatni, Uton jároknak szállást adni, Halottakat temetni.

Quot sunt opera misericordiae spiritualia?

Sunt & ipsa septem: Uti peccantes corrigere, Ignorantes docere, Dubitantibus rectè consulere, Pro salute proximi Deum orare, Consolari moestos, Ferre patienter injurias, Offensam remittere.

Hány

Hány a' Lelki irgalmasságnak cselekedeti?

Az-is Hét: Bűnösököt meg-fedde-
ni, Tudatlanokat tanítani, Kételkedőknek jó tanácsot adni, Felebarátunkért Istent imádni, Szomorúakat vigasztalni, Boszúságot békével szenvedni, Felebarátunknak vétkeit meg bocsátani.

Quae sunt virtutes omnium praecipuae?

Post Theologicas quidem illas, de quibus dictum est, Fidem, Spem, & Charitatem, praecipuae sunt Cardinales, quae Christianos cum primis decent.

A' Jóságos cselekedetek között mellyek leg fellyebb valók?

A' Hitnek, Remenségnek, és Szeretetnek utánna, kikről immár szóllottunk, minden Jóságos-cselekedetek között leg fellyebb-valók azok, mellyek a' Keresztyéneket inkább illetik.

Quae dicuntur virtutes Cardinales?

Quae tanquam fontes aliarum, & cardines, omnem honesta vita rationem continent.

F

Miért

Miért modatnak leg fővebbeknek?

Mert ezek, úgy mint a' több jószágos-cselekedeteknek kút fejei, minden tiszta életnek módgyát magokban foglalják.

Quæ sunt virtutes Cardinales?

Quatuor: Prudentia, Justitia, Temperantia, Fortitudo; quibus in Christo consequitur homo, ut provide, justè, temperanter, ac fortiter in omni vita degat; ac placet DEO.

Hány a' Fő Jószágos - Cselekedet?

Négy: Okosság, Igazság, Mertéklenség, és Lelki erősség, avagy Alhatatosság: mellyekkel az ember Krisztusban azt nyeri, hogy okossan, igazán, mertéklentesen, és alhatatosan élven, kedves, és kellemetes legyen az Ur Isten előtt.

Quæ dicuntur dona Spiritûs Sancti?

Septem illa, quæ super Christum requievit Propheta testatur, & quæ ab ipso, cum fonte omnis gratia in alios derivantur: Ut donum sapientia, donum intellectûs, consilij, scientia, fortitudinis, pietatis, ac timoris Domini.

Hány

Hány Ajándéki vadnak a' Szent Lélek Istennek?

Hét: Mellyek meg-nyugottanak Krisztus Urunkon, azt mondgya a' Prófeta: és mellyek ő tőle, úgy-mint kegyelemnek kút-fejéből, egyebekre származnak: tudnillik bölcseségnek ajándéka, Ertelemnek, Tanácsnak, Tudománynak, Alhatatóságnak Isteni tiszteletnek, és Isteni félelemnek ajándéka.

Quænam illa, quæ fructus Spiritûs vocantur.

Ea, quæ pii secundum spiritum viventes operantur, & per quæ spirituales a carnalibus dignoscantur.

Mellyek modatnak Szent Lélek Isten gyümölcsinek?

Azok, mellyeket cselekednek az Isten-felő emberek, kik lelek szerent élnek, és mellyek által, a' lelki emberek meg ismertetnek a' testiektől.

Quot sunt fructus Spiritûs Sancti?

A Paulo Apostolo sic numerantur: Charitas

tas, Gaudium, Pax, Patientia, Longanimitas, Bonitas, Benignitas, Mansuetudo, Fides, Modestia, Continentia, Castitas.

Hány gyümölcsi vadnak a Szent Léleknek?

Szent Pál Apostoltól ekképpen számláttnak elő: Szeretet, öröm, Békeség-tűrés, Elmének szenvettedése, Jámorság, Kegyesség, Szelidség, Hit, Mértékletesség, magunk meg-tartóztatása, és a' tisztaság.

Quæ dicuntur virtutes Evangelicæ?

Illæ, propter quas in Evangelio etiam hi, qui miseri prorsus, ac infelices videntur, beati, ac felices pronunciantur.

Mellyek mondatnak Evangéliomi Bóldogságoknak?

Azok, melyekért az Evangéliomban bóldogoknak mondatnak olyak-is kik, a' világ szerént, nyomorúltaknak és bóldog-talanoknak láttatnak.

Quot

Quot sunt Evangelicæ beatitudines?

Octo: quas ita Christus in monte Thabor nobis tradidit.

1. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.*
  2. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.*
  3. *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.*
  4. *Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.*
  5. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.*
  6. *Beati mundo corde, quoniam ipsi DEUM videbunt.*
  7. *Beati pacifici, quoniam filij DEI vocabuntur.*
  8. *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.*
- Hány Evangéliomi bóldogság vagon?

Nyolcz, mellyeket ekképpen adot Kristus a' Thabor hegyén előnkbe.

1. Bóldogok a' lelki szegények, mert ők mennyeeknek országa.
2. Bóldogok a' szelidek, mert ezek bírák a' földet.
3. Bóldogok a' kik firnak, mert ők meg vigasztaltatnak.
4. Bóldogok a' kik éheznek, és szomjúhozák az igazságot, mert meg elegítettnek.
5. Bóldogok az irgalmasok, mert ők irgalmaságot nyernek.
6. Bóldogok a' tiszta szívűek, mert ők láttyák az Istent.
7. Bóldogok a' békecségek, mert Isten fiainak hivattatnak.
8. Bóldogok a' kik háborúságot szenvednek az igazságért, mert ők mennyeeknek országa.

Quæ dicuntur Evangelica consilia?

Ea videlicet, quæ per Evangelium non tanquam ad salutem necessaria, sed veluti susipientibus magis expedita atque utilia, à Christo non precipiente quidem, sed consulente proponuntur.

Mel-

Melleyek mondatnak Evangéliomi Tanácsoknak?

Azok, mellyeket Kristus Urunk nem tellyességgel parancsolt, úgy mint üdvössegünkre szükséges dolgokat: hanem tanácsul adott, úgy mint annak, a' ki fel véfzi, hasznos dolgokat.

Quot sunt Evangelica consilia?

Principalia tria sunt, nimirum: Paupertas voluntaria, Castitas perpetua, & obedientia integra, quæ propter DEUM homini religiosè exhibetur.

Hány Evangéliomi tanács vagyó?

Három kivált képpen Tudnia illik.

1. Szabad akarattal való Szegénység.
2. Örökké való Tisztaság.
3. Tökélletes Engedelem, mely által embereknek engedünk Istenért.

Quæ hominis novissima dicuntur?

Ea quæ homini ad extremum accidunt: ut Mors, Judicium, Infernus, & cælestis Gloria. De quibus ita docet Sapiens: In omnibus operibus tuis memorare novissima tua & in aeternum non peccabis.

Melleyek

Melleyek mondatnak embernek
Végső dolgainak

Azok, melleyek embernek leg-utó-
szor történnek. Ugy. mint Halál, It-
let, Pokol, Mennyei - dicsőség. Me-
llyekről így szól a' Bölcs, *Ecc. 7. v. 40*

Minden cselekedetidben meg-em-
lekezzél a' te végső dolgaidról,
és soha nem vétkezel.

*...nak bonus et malus do-
...ni et ... me...*
V E G E.
*...i ...
...o ... me...*

